רלד הטוכר דבר איסור ואכלו הלוקח ובו ד סעיפים.

א. השוחט את הבכור ומכרו ונודע שלא הראהו למומחה מה שאכלו אכלו ויחזיר לו את הדמים והשאר מהבשר ביד הלקוחות יקבר ויחזיר להם את הדמים:

ב. וכן השוחט פרה ומכרה ונודע שהיא טרפה מה שאכלו אכלו ויחזיר להם הדמים; ומה שלא אכלו יחזירו לו הבשר והוא יחזיר להם הדמים ואם מכרו הלוקחים בשר זה של טריפה לעכו"ם או שהאכילוהו לכלבים יחשבו עם הטבח (א) על דמי הטרפה ויחזיר להם הטבח את המותר וכן דין כל המוכר דבר שאיסור (ב) אכילתו מן התורה:

ג. אבל המוכר לחבירו דבר שאסור אכילתו מדברי סופרים: אם היו הפירות קיימים מחזיר הפירות ונוטל דמיו ואם אכלם אכל ואין המוכר מחזיר לו כלום:

הגה מכר לו בהמה שלא נבדקה כראוי הוי כאסורה מדברי סופרים שהרי הבדיקה (ג) היא מדברי סופרים:

כל איסורי הנאה (ד) בין מדברי תורה בין מדברי סופרים מחזיר את הדמים ואין כאן דין מכירה כלל:

רלה קטן וחרש ושוטה ושכור שתי מוכר טלטלים והקנה בשבת וביום טוב ובו כח סעיפים

א קטן עד שש שנים (א) אין קנייתו לאחרים כלום ומשש שנים עד שיגדיל אם יודע בטיב משא ומתן (דהיינו שכשקונהו (ב) ומצאתו סיירא ולאחר מכאן כל שאינו טועה) (סמ"ע) מקחו מקח וממכרו ממכר ומתנתו קיימת בין בדבר מרובה בין בדבר מועט (ג) בין במתנת בריא בין במתנת שכיב מרע ודבר זה תקנת חכמים. והכל במטלטלים (וי"א הואיל ואינו רק מכח תקנת חכמים א"כ במקום שעשו שלא כהוגן כגון שמכרו בנכסים שאינם שוים כל כך כגון בכנות מכירתן לא כלום הוא) (תשו' הר"ן סי' מ"ט) אבל בקרקע אינו מוכר ולא נותן עד שיגדיל (דהיינו שהקטן בן שלש עשרה והקטנה בת שתים עשרה והביאו שתי שערות) (הרמב"ם) אפילו היא קרקע שניתן לו במתנה או שקנה לו האפוטרופוס ואם נתנו אפי' במתנת שכיב מרע אינו כלום אפילו היא קרקע שניתן לו ואע"פ שהוא יודע בטיב משא ומתן (מיהו כל זמן שמחזיק הקטן במה שמכר ואין קרוביו או הבית דין מוחין בידו והלוקח אכל פירות קרקע שלקח אין צריך לשלם מה שאכל (תשובת רמב"ן סימן ס')) ואם ירש מאביו שטר חוב דינו כמטלטלים ויכול למכרו או ליתנו לאחר:

ב כמה דברים אמורים בקטן שאין לו אפוטרופוס אבל אם היה לו אפוטרופוס אין מעשיו כלום אפילו במטלטלים אלא מדעת האפוטרופוס שאם רצה לקיים מקחו וממכרו ומתנתו (ד) במטלטלים קיים:

הגה וה"ה אם סמוכים אצל בעל הבית שהוא כאפוטרופוס כמו שיתבאר לקמן סי' ר"ב. אבל משהגדיל אע"פ שיש לו אפוטרופוס שמינוהו לו אביו מקחו מקח וממכרו ממכר (ריב"ש סימן קנ"ח וסי' תס"ח) אע"פ שהאפוטרופוס צריך לקיים דברי המת ואסור ליתנם לורש ולא ללוקח מ"מ מכל מקום מקחו מקח. ואם תפסן הלוקח מיד אין מוציאין מידו: (ר"ן סוף פרק מציאת האשה)

ג. קטן היודע בטיב מקח וממכר שאין לו אפוטרופוס שנשא ונתן במטלטלין וטעה דינו כדין הגדול פחות משתות מחילה שתות מחזיר אונאה יותר על שתות בטל מקח:

ד אין מקח הקטן וממכרו במטלטלין קיים אלא כשמשך או המשיך אבל אם נתן מעות על המקח וחזר בו אינו מקבל מי שפרע ואחרים שחזרו בו מקבלים מי שפרע:

ה וכן אם קנו מיד הקטן או השכיר מקום המטלטלים וחזר בו לא קנה לוקח שאין מוציאין מיד הקטן בדין ואין קנין מיד הקטן כלום שהקנין כשטר ואין העדים חותמין

אלא

סימן רלד (א) ומה שיחשבו ע' ימלא הטבח המותר שמ"ע ודלא' כמו שנראה מדברי בעל הלבוש ב"י סי' קי"ח שאפי' שהלוקח מכר, הבשר נעקר אינו מחשב עם המוכר אלא דמי טריפה בזול (ב) כא"ש"ע דדווק' במבטל דאסור' דאורייתא וה"ה כתב דה' כל פסולי המוקדשים דפשטא דמה שאכלו אכלו ויחזיר להם את הדמים הוא משום קנס דאיסור שפקהוי מ"כ כר' מדברי דבשוגג לא שייך למקנסיה אם אכלו האסור פטור מלהחזיר להם את הדמי' וכ"נ נכו' מדברי ב"י ר"פ המוכר הפירות שכתב ונ"ל וכן הדין בקצב שמכר טריפה לישראל במזיד דקנסינן ליה מ"כ משמע דבשוגג לא קנסי' אבל לא מצאתי שום טעם שיחשב חלוק בין שוג' למזיד אלא בין איסור דאורייתא לאיסו' דרבנן וכמ"ש הרמב"ם וגם הב' סי' קי"ט ובפרישה כתבתי ע"ל וי"א דהפשט דבאיסור דאורייתא לא חשיב' אכילה דיותר ניחא ליה אם לא אכלו ושני שאמר' באלו דאזיל כאן שמ"ע ונראה שהשם השני חלוק מאד דאטו מי ניחא ליה לאינשי למיכל איסור דרבנן (ג) כד"א בשנודע שהבהמה לא נבדקה כהוגן בסרכו' הריאה שהוא דבר שרגילין לבדוק אחריו אבל אם נולד אח"כ ספק טריפה אחר שאין הדרך לבדוק אחריו כגון שנמצא מחט בריאה והריאה כב' הבוכ' ואין ידוע אם ניקב הריאה אם לאו ונבטו א"א לבדק' נכפיח' ואסרו' נה מספק כל כה"ג אפילו הבשר קיים א"צ המוכר להחזיר לו דמים שהוא מוחזק נראה שהלוקחים רוצים לאנויה ממנו ועלים להביא ראיה וגם בזה אם מברר אח"כ שנול' הספק מחזיר הדמים אע"פ שאינה ודאי טריפה מ"מ לא היה לו למוכר שב"ל הלבוש ב"י ס' קי"ט ס"יד והוציא דין זה משם א"ח ההגה ב"י שם וק"ל דהא מ"מ אסו' לאכול ולמה לא יהיה מקח בטל ועיין בהר"מ סי' קכ"ב שלמה שכר הלנוס ונכל טועה אם הבשר קיים צריך המוכר להחזיר להם הדמים וכ"כ ריב"ש סי' פכ"ם (ד) כתב סמ"ע כמבואר בא"ח סי' ת"ן ומשטו וכ"י משמע דדמיהן מותרים אפילו למוכר עצמו אבל הר"ן ר"פ השוכר את הפועלים הביא שברת רש"י שכתב' דלמוכר עצמו אסור:

סימן רלה (א) לשון רמב"ם בכ"מ מאבותיה רי"בש סי' ב' פק"ח ס"כא דש"רס ח"מ רל"ו נהלנתי מ"ד (ב) שהוא חריף ובקי מש' נהלנתי מ"כ (ג) וכל זה כשאין לו אפוטרופוס כדלקמן ס"ב אבל יש לו אפוטרופוס מחלוקת בין הפוסקים עיין סוף והר"אש פ' מציאת האשה ור"ינא ק"ם ונהלנתי כ"ט מ"ו (ד) הוקא מתנת בריא אבל מתנת ש"מ קיימת אפילו ק"מ ועיין נהלנתי מ"ז

(ב) עיין

שלחן ערוך <מנטובה> - ד חו"מ קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 241 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה